

HOẠT ĐỘNG CÔNG TÁC XÃ HỘI TRONG HỖ TRỢ NGƯỜI TÂM THẦN TỪ THỰC TIỄN TRUNG TÂM BẢO TRỢ XÃ HỘI TỈNH BẠC LIÊU

TS. Lê Thị Thủy

Trường Đại học Lao động - Xã hội

thuyexp123@gmail.com

Đặng Chí Cường

Học viên cao học lớp K6.CT02, Trường ĐH Lao động - Xã hội

Sở Lao động - Thương binh và Xã hội tỉnh Bạc Liêu

chicuongsldtbxh@gmail.com

Tóm tắt: Một số nghiên cứu cho thấy trên thế giới cứ khoảng 1 trong 5 người trưởng thành có biểu hiện rối loạn tâm thần trong bất kỳ năm nào đó của cuộc đời. Bệnh tâm thần có thể bắt đầu ở mọi lứa tuổi và ảnh hưởng tạm thời hoặc lâu dài. Do đó, phát hiện sớm và chăm sóc, điều trị kịp thời sẽ giúp cho người bệnh cải thiện tình trạng bệnh và nâng cao chất lượng cuộc sống. Công tác xã hội (CTXH) là hoạt động chuyên nghiệp nhằm nâng cao năng lực cho mỗi cá nhân, gia đình và cộng đồng, xã hội, đặc biệt là hỗ trợ các nhóm yếu thế, trẻ em, người cao tuổi, người tâm thần... Bài viết đề cập đến một số khái niệm về CTXH, thực trạng các hoạt động CTXH trong hỗ trợ người tâm thần từ thực tiễn Trung tâm bảo trợ xã hội tỉnh Bạc Liêu gồm: Hoạt động tham vấn cho người tâm thần; hoạt động hỗ trợ y tế và phục hồi chức năng; hoạt động kết nối nguồn lực; thông qua các hoạt động cụ thể; tần suất hoạt động; thái độ phục vụ của nhân viên CTXH, kết quả thực hiện; mức độ hài lòng của người tâm thần và gia đình họ. Qua đây, đề xuất một số biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động CTXH trong hỗ trợ người tâm thần.

Từ khóa: Hoạt động, hoạt động công tác xã hội, người tâm thần, nhân viên công tác xã hội, vai trò của nhân viên công tác xã hội

SOCIAL WORK ACTIVITIES IN SUPPORTING PERSONS WITH MENTAL ILLNESS FROM THE PRACTICE OF SOCIAL PROTECTION CENTER IN BAC LIEU PROVINCE

Abstract: Some studies show that about 1 in 5 adults has indication of mental disorders in any year of their lives in the world. Mental illness can begin at any age and have temporary or long-term effects. Therefore, early detection and timely care and treatment will help patients improve their condition and their quality of life. Social work is a professional activity aimed at improving the capacity of each individual, family, community, and society, especially supporting disadvantaged groups, children, the elderly, and person with mental illness. The article mentions some concepts of social work, the current status of social work activities in supporting person with mental illness from the practice of Social Protection Center in Bac Lieu provincial including: Consulting activities for the person with mental illness; medical support and rehabilitation activities; resource connection activities; through specific activities; operating

frequency; service attitude of social workers, performance results; level of satisfaction of mentally ill people and their families. Here, we propose some measures to improve the effectiveness of social work activities in supporting person with mental illness.

Keywords: Activities, social work activities, person with mental illness, social worker, role of social worker

Mã bài báo: JHS - 151

Ngày nhận bài sửa: 30/8/2023

Ngày nhận bài: 8/7/2023

Ngày duyệt đăng: 20/10/2023

Ngày nhận phản biện: 29/7/2023

1. Giới thiệu

Công tác xã hội là hoạt động chuyên nghiệp được thực hiện đa dạng ở các lĩnh vực chăm sóc sức khỏe tâm thần như hoạt động tham vấn, huy động kết nối nguồn lực, truyền thông, giáo dục chăm sóc sức khỏe. Đây là những hoạt động quan trọng nhằm hỗ trợ người tâm thần có những thay đổi tích cực hơn nhằm ổn định cuộc sống và phát triển kỹ năng tự chăm sóc bản thân. Thực tiễn, trên địa bàn tỉnh Bạc Liêu có 2 cơ sở bảo trợ xã hội công lập và 3 cơ sở ngoài công lập tiếp nhận và nuôi dưỡng đối tượng bảo trợ xã hội theo quy định của pháp luật. Trong đó, Trung tâm Bảo trợ xã hội thành phố Bạc Liêu là đơn vị chăm sóc nuôi dưỡng và phục hồi chức năng cho người tâm thần, người rối nhiễu tâm trí. Theo số liệu báo cáo năm 2022, trung tâm có 92 đối tượng, trong đó có 12 đối tượng người tâm thần đặc biệt nặng, có hành vi gây nguy hiểm cho gia đình và cộng đồng; 10 đối tượng người tâm thần nặng; 5 người cao tuổi sa sút về sức khỏe tâm thần số còn lại là tâm thần nhẹ có khả năng giao tiếp và nhận thức. Công tác quản lý, chăm sóc, nuôi dưỡng và phục hồi chức năng cho người tâm thần trong những năm qua đã và đang tiến hành góp phần đảm bảo an sinh xã hội trên địa bàn tỉnh. Tuy nhiên, công tác quản lý, chăm sóc, nuôi dưỡng và phục hồi chức năng cho người tâm thần tại trung tâm còn gặp không ít những khó khăn, như thiếu quy trình chăm sóc và phục hồi chức năng; việc can thiệp điều trị các bệnh tâm thần hiện nay chủ yếu can thiệp điều trị bằng thuốc và các hoạt động phục hồi chức năng cho các bệnh nhân mà chưa chú trọng về bình diện can thiệp ở lĩnh vực tâm lý - xã hội; các nguồn lực hỗ trợ người tâm thần rất hạn chế chủ yếu dựa vào kinh phí Nhà nước, có rất ít sự quan tâm, chia sẻ của các tổ chức xã hội, các doanh nghiệp, các nhà hảo tâm...; cơ sở vật chất, trang thiết bị lạc hậu; cán bộ còn thiếu nhiều so với quy định, đặc biệt là thiếu đội ngũ bác sĩ. Đa số cán bộ trực tiếp trợ giúp người tâm thần chưa được đào tạo kiến thức chuyên môn về tâm thần và CTXH. Mặt khác, do khó khăn về kinh tế, gia đình các đối tượng đã buông xuôi phó mặc cho các cơ sở trợ giúp xã hội ít quan tâm thăm hỏi. Để đánh giá chất lượng những hoạt động CTXH mà người tâm

thần tại Trung tâm bảo trợ xã hội tỉnh Bạc Liêu đã và đang được cung cấp ra sao, có phù hợp hay không và mức độ hài lòng của người tâm thần như thế nào, nghiên cứu tiến hành tìm hiểu và phân tích thực trạng hoạt động CTXH hỗ trợ người tâm thần và đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động CTXH trong hỗ trợ và chăm sóc người tâm thần.

2. Tổng quan nghiên cứu

Vấn đề tâm thần và người tâm thần, người bệnh tâm thần đã có rất nhiều tác giả trong và ngoài nước nghiên cứu chỉ rõ đặc điểm, biểu hiện và cách thức can thiệp, hỗ trợ, nhất là người tâm thần sau những biến cố gây tổn thương về sức khỏe thể chất và tinh thần. Đồng thời, trong lĩnh vực y tế và CTXH cũng có nhiều nghiên cứu về chăm sóc sức khỏe tâm thần bằng nhiều phương pháp nghiên cứu đa dạng như Delphi, khảo sát, trắc nghiệm... tại Mỹ, Canada, Úc, Philippine... Anthony F Jorm. (2015). “Using the Delphi expert consensus method in mental health research” đề cập đến: “Sổ tay Cochrane về Đánh giá có hệ thống các can thiệp” (Higgins và Green, 2011); “Tuyên bố về các tiêu chuẩn báo cáo thử nghiệm hợp nhất (CONSORT) về tiêu chuẩn báo cáo thử nghiệm” (Begg et al., 1996), và Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA); “Tuyên bố về đánh giá hệ thống và phân tích tổng hợp” (Moher et al., 2009). Phương pháp Delphi đã được sử dụng để phát triển các tiêu chí đánh giá chất lượng của các thử nghiệm lâm sàng ngẫu nhiên (Verhagen và cộng sự, 1998), hướng dẫn về nội dung phác đồ thử nghiệm lâm sàng (Tetzlaff và cộng sự, 2012), tiêu chuẩn báo cáo các can thiệp được sử dụng trong thử nghiệm (Hoffmann và cộng sự, 2014) và các phương pháp được sử dụng trong tổng quan hệ thống (Pincus và cộng sự, 2011). Tuy nhiên, những nghiên cứu này chưa đi sâu, tìm hiểu về hoạt động CTXH với người tâm thần tại Trung tâm Bảo trợ xã hội tỉnh Bạc Liêu. Vì vậy, đây là vấn đề cần được quan tâm nghiên cứu.

UNICEF (2011) “Sức khỏe tâm thần và tâm lý xã hội của trẻ em và thanh niên tại một số tỉnh và thành phố ở Việt Nam” đã khẳng định: Sức khỏe tâm thần được xem là một bộ phận không thể tách rời trong định nghĩa về sức khỏe (xem WHO, 2001), trong đó, sức khỏe tâm

thần không chỉ là không bị mắc rối loạn tâm thần mà còn bao hàm trạng thái thoải mái, sự tự tin vào năng lực bản thân, tính tự chủ, năng lực và khả năng nhận biết những tiềm năng của bản thân. Kết quả nghiên cứu cung cấp luận cứ hình thành các khuyến nghị về cách thức giải quyết các thách thức xung quanh vấn đề sức khỏe tâm thần và tổn thương tâm lý xã hội của trẻ em và thanh niên, đồng thời đóng góp cho các chương trình quốc gia hiện có. Nghiên cứu đã sử dụng hai phương pháp tiếp cận chính: nghiên cứu tài liệu có sẵn của quốc gia và khu vực và nghiên cứu định tính. Bên cạnh đó, nghiên cứu sử dụng hai thang đo hạnh phúc có hiệu lực quốc tế đối với 402 em học sinh (trong 2 độ tuổi 11-14 và 15-17 tuổi) thang Bảng hỏi về điểm mạnh và khó khăn (SDQ) và Thang đo Sự tự tin, khả năng ứng phó (SE). Tuy nhiên, nghiên cứu này chưa tập trung tìm hiểu về các hoạt động CTXH trong chăm sóc và hỗ trợ người tâm thần. Đây vẫn là vấn đề cần được quan tâm nghiên cứu.

Kỷ yếu Hội thảo quốc tế với chủ đề “*Phát triển CTXH với chăm sóc sức khỏe tâm thần ở Việt Nam trong bối cảnh hội nhập*” do Trường Đại học Lao động - Xã hội phối hợp với Đại học tổng hợp South Carolina (Mỹ) tổ chức vào ngày 3/6/2014 tại Hà Nội đã đề cập sâu sắc tới các vấn đề sức khỏe tâm thần. Hội thảo đạt hiệu quả cao thông qua các tham luận khoa học: Đào tạo CTXH và CTXH trong lĩnh vực chăm sóc sức khỏe tâm thần - kinh nghiệm của Hoa Kỳ và Đại học South Carolina; Vai trò, nhiệm vụ của CTXH trong hệ thống chăm sóc sức khỏe tâm thần; Lồng ghép CTXH vào hệ thống chăm sóc sức khỏe tâm thần đã có sẵn, kinh nghiệm quốc tế và một vài quan sát tại Việt Nam; Định hướng của Việt Nam trong phát triển CTXH trong chăm sóc sức khỏe tâm thần và những thách thức.

Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội - WHO - UNICEF, Cục Bảo trợ xã hội đã hợp tác, tổ chức nghiên cứu với Trung tâm Nghiên cứu Đào tạo và Phát triển Cộng đồng (RTCCD) thực hiện nghiên cứu “*Đánh giá các mô hình chăm sóc sức khỏe tâm thần phát triển bởi các tổ chức phi chính phủ ở Việt Nam*”. Đề tài làm rõ vấn đề nên chú trọng cải thiện và mở rộng mạng lưới các Trung tâm Bảo trợ xã hội hay chú trọng vào phát triển hệ thống điều trị, chăm sóc và phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng cho các bệnh nhân tâm thần. Bên cạnh đó, một số vấn đề khác cũng được làm rõ như: Quy mô của các dịch vụ chăm sóc sức khỏe tâm thần và phục hồi chức năng cho người tâm thần (NTT) do tổ chức NGO cung cấp đến đâu?; Cụ thể gồm những dịch vụ gì?; Chất lượng ra sao?; Tính bền vững của các dịch vụ này? Những bài học rút ra cho Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội nhằm phục vụ cho tiến trình phát triển

để án quốc gia về củng cố hệ thống bảo trợ xã hội trong giai đoạn 2011-2020.

Tác giả Hải, (2019) với bài báo: *Đánh giá nguồn nhân lực chăm sóc người tâm thần trong các cơ sở thuộc Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội* tại 6 địa bàn là Hà Nội, Hồ Chí Minh, Bến Tre, Đà Nẵng, Phú Thọ, Quảng Ninh. Bài viết tập trung phân tích thực trạng nguồn nhân lực trong lĩnh vực chăm sóc sức khỏe tâm thần và những khó khăn họ gặp trong công việc. Từ đó đưa ra các giải pháp nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, đáp ứng nhu cầu của xã hội và những giải pháp trong chăm sóc sức khỏe tâm thần hiệu quả. Với sự phát triển của khoa học công nghệ, mô hình chăm sóc tập trung có nên chuyển sang mô hình chăm sóc dựa vào cộng đồng và cung cấp dịch vụ. Mặc dù hiện nay, đội ngũ cán bộ còn gặp rất nhiều khó khăn khi thực hiện các hoạt động tham vấn, điều phối nhóm... Tuy nhiên, tác giả chưa đi sâu phân tích thực trạng các hoạt động CTXH trong chăm sóc người tâm thần tại trung Bảo trợ xã hội tỉnh Bạc Liêu. Vì vậy, tìm hiểu sâu về thực trạng các hoạt động chăm sóc sức khỏe tâm thần tại tỉnh Bạc Liêu vẫn là chủ đề cần được quan tâm nghiên cứu.

3. Phương pháp nghiên cứu

3.1. Phương pháp phân tích tài liệu

Nghiên cứu vận dụng phương pháp này, nhất là sử dụng các kỹ thuật chuyên môn nhằm thu thập thông tin, số liệu, tài liệu từ các nguồn tài liệu đã được công bố hoặc rút ra từ các nguồn tài liệu những thông tin cần thiết phục vụ cho quá trình nghiên cứu. Điều này nhằm hệ thống hoá lý luận về hoạt động CTXH trong chăm sóc và hỗ trợ người tâm thần, từ đó tìm ra những yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả của hoạt động này và làm cơ sở cho việc đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động CTXH trong hỗ trợ người tâm thần.

3.2. Phương pháp điều tra bằng bảng hỏi

Nghiên cứu sử dụng phương pháp trưng cầu ý kiến bằng bảng hỏi thực hiện với 89 khách thể là người tâm thần và thân nhân tại trung tâm để thu thập thông tin nhằm đạt mục đích nghiên cứu (đại diện gia đình, người giám hộ cho đối tượng tâm thần có thể trả lời thay trong trường hợp người tâm thần không trả lời được). Bảng hỏi được thiết kế gồm 2 phần, phần 1 là những thông tin chung, phần 2 là những thông tin cụ thể nhằm tìm hiểu thực trạng các hoạt động CTXH trong hỗ trợ người tâm thần, tìm hiểu yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động CTXH và tìm hiểu các giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động CTXH trong hỗ trợ người tâm thần tại Trung tâm CTXH Tỉnh Bạc Liêu.

3.3. Phương pháp phỏng vấn sâu

Nghiên cứu đã tiến hành 21 cuộc phỏng vấn sâu, cụ thể: phỏng vấn NTT và gia đình của người tâm

thần: 10 cuộc; phỏng vấn cán bộ nhân viên chăm sóc: 8 cuộc; phỏng vấn cán bộ nhân viên CTXH: 2 cuộc; phỏng vấn cán bộ quản lý của Trung tâm: 1 cuộc. Các vấn đề phỏng vấn sâu tập trung vào tìm hiểu thực trạng thực hiện các hoạt động CTXH trong hỗ trợ người tâm thần, tìm hiểu nguyên nhân và yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động CTXH, tìm hiểu các giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động CTXH trong hỗ trợ người tâm thần.

4. Kết quả nghiên cứu

Nhìn chung, nhân viên CTXH đã tiến hành các hoạt động CTXH với NTT tại Trung tâm Bảo trợ xã hội. Kết quả hoạt động CTXH trong hỗ trợ người tâm thần tại Trung tâm được thể hiện qua qua tổng hợp phiếu đánh giá NTT (đã giảm bệnh còn nhẹ) và người thân, người giám hộ của NTT (còn bệnh nặng), thể hiện thông qua bảng số liệu dưới đây:

Bảng 1. Mức độ thực hiện CTXH đối với người tâm thần tại trung tâm

Vị trí người được trưng cầu ý kiến	Số người được trưng cầu ý kiến		Rất thường xuyên		Thường xuyên		Ít thường xuyên		Không thường xuyên	
	Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %	SL	%
Người bệnh tâm thần	48	100	39	81,25	09	18,75	0	0	0	0
Người thân, người giám hộ	41	100	35	85,37	06	14,63	0	0	0	0

Nguồn: Kết quả khảo sát của đề tài. (2023)

Qua bảng số liệu trên, đánh giá một cách tổng quát thì kết quả thu được cho thấy các ý kiến đánh giá khá cao về các hoạt động của nhân viên CTXH trong hỗ trợ, giúp đỡ NTT tại trung tâm. Số liệu trên cũng thể hiện ý kiến của các nhóm tuy có sự khác nhau nhưng hầu như NTT và người thân, người giám hộ đều cho rằng hoạt động CTXH được thực hiện ở mức rất thường xuyên và thường xuyên, không có ý kiến nào cho là ít thường xuyên và không thường xuyên.

Như vậy, kết quả khảo sát cho thấy hoạt động CTXH đã được thực hiện đối với NTT tại Trung tâm Bảo trợ xã hội ở mức rất thường xuyên. Tuy nhiên, còn một tỷ lệ khá ít khi đánh giá nhân viên CTXH chỉ thực hiện thường xuyên. Điều đó là chính xác bởi thực tế trung tâm đã có phòng CTXH và thực hiện các hoạt động CTXH thông qua chế độ chính sách cho NTT. Tuy nhiên, sự kết hợp giữa hoạt động thường niên của trung tâm và tính chất riêng biệt, đặc thù, chuyên nghiệp về hoạt động của CTXH, nhất là vai trò của nhân viên CTXH còn hạn chế. Với chức năng, nhiệm vụ của cán bộ cơ quan đơn vị và với số lượng nhân viên CTXH mới chỉ có 5 người được tập huấn, bồi dưỡng về kiến thức, kỹ năng chuyên môn CTXH chứ cũng chưa được đào tạo bài bản có văn bằng, chứng chỉ chuyên nghiệp. Mặc dù, thực tế các hoạt động CTXH có thể đảm bảo thực hiện rất thường xuyên và hiệu quả đối với tất cả các nhóm đối tượng nhưng để đạt hiệu quả cao và mang tính chuyên nghiệp của hoạt động CTXH trong chăm sóc, hỗ trợ người tâm thần thì còn hạn chế. Những hoạt động CTXH được nghiên cứu được thể hiện cụ thể qua hoạt động tham vấn, hoạt động vận động, kết nối nguồn lực và hoạt động hỗ trợ y tế, phục hồi chức năng dưới đây.

4.1. Thực trạng hoạt động tham vấn cho người tâm thần

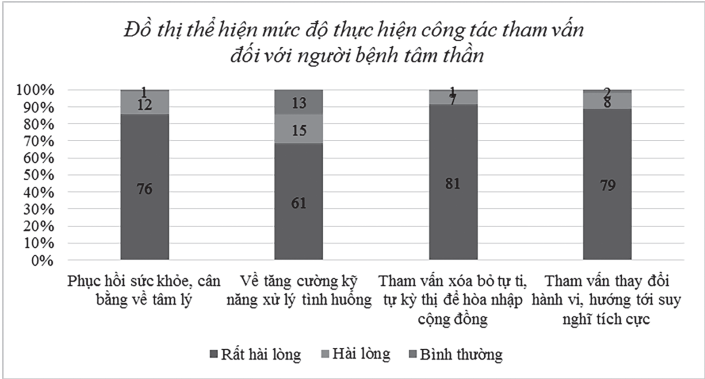
Trong những năm vừa qua, hoạt động tham vấn tại trung tâm đã được thực hiện, tuy nhiên việc này được thể hiện qua trợ giúp cho đối tượng thuộc diện được quan tâm, chăm sóc chủ yếu về mặt thể chất, sức khỏe hơn là về tâm lý, tinh thần. Đa số hoạt động trợ giúp là chính, chưa tìm hiểu nhu cầu của họ và tiến hành tham vấn cho họ theo quy trình tham vấn. Hiện tại ở trung tâm cũng chưa có nhân viên tham vấn chuyên nghiệp, hoạt động tham vấn vẫn chỉ được thực hiện bởi các nhân viên CTXH (5 nhân viên CTXH). Họ cũng chưa được trang bị kiến thức, kỹ năng chuyên sâu về tham vấn. Vì vậy, các hoạt động hàng ngày của cán bộ quản lý kiểm tra nhắc nhở, nhân viên chăm sóc, nhân viên làm vệ sinh các khu ở, nấu ăn, cho ăn, tắm giặt, thay đồ, cho uống thuốc. Nhân viên CTXH hỗ trợ giúp đỡ động viên về mặt tình cảm, tâm lý... cho các đối tượng nhất là đối với người bệnh tâm thần (NBTT). Hầu như họ đã làm thay tất cả mọi việc cho đối tượng như một nhiệm vụ không thể thiếu trong ngày và cứ như thế hết ngày này đến ngày khác.

Qua khảo sát, quan sát, tìm hiểu thu thập thông tin về thực trạng công tác tham vấn, tư vấn, CTXH cá nhân với NBTT tại trung tâm cho thấy các hoạt động CTXH cá nhân, nhất là tham vấn về tâm lý cho NBTT đang được nuôi, chăm sóc tại Trung tâm Bảo trợ xã hội thành phố Bạc Liêu đã được thực hiện ở mức thường xuyên. Điều này, được NTT đánh giá thể hiện qua mức độ hài lòng và rất hài lòng cao chiếm tỷ lệ từ 61%-79%, mức độ bình thường từ 1%-13%, không có ý kiến nào ở mức không hài lòng, chiếm 0%. Theo tổng hợp nhận xét, đánh giá

của NTT đã chuyển sang nhẹ (sức khỏe trung bình) và gia đình của NTT còn nặng (sức khỏe không tốt lắm) với 89 người đã được tham vấn với các nội dung đa dạng, đúng trọng tâm. Các nội dung này được NTT đánh giá ở mức độ hài lòng và rất hài lòng. Cụ thể “*tham vấn về phục hồi sức khỏe lấy lại sự cân bằng về tâm lý*” có 76 người rất hài lòng, 12 người hài lòng, 1 người cho là bình thường; Nội dung “*Về tăng cường*

kỹ năng xử lý tình huống” có 61 người rất hài lòng, 15 người hài lòng, 13 người cho là bình thường; Nội dung “*Tham vấn xóa bỏ tự ti, tự kỳ thị để hòa nhập cộng đồng*” có 81 người rất hài lòng, 7 người hài lòng, 1 người cho là bình thường; “*Tham vấn thay đổi hành vi, hướng tới suy nghĩ tích cực*” có 79 người rất hài lòng, 8 người hài lòng, 2 người cho là bình thường được minh họa tại biểu hình 1.

Hình 1. Mức độ hài lòng về hoạt động tham vấn của người bệnh tâm thần tại Trung tâm.

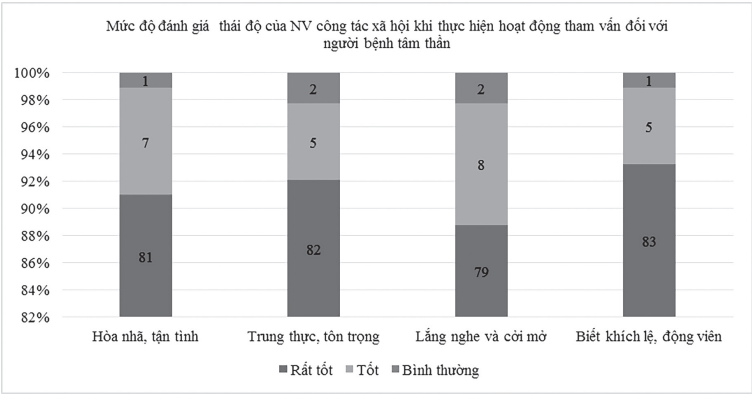
Nguồn: Kết quả khảo sát của đề tài. (2023)

Từ việc tổng hợp nhận xét, đánh giá của NTT cho thấy, họ đã được tham vấn thông qua hình thức và các nội dung cụ thể. Hầu hết họ đều đánh giá mức độ hiệu quả về các hình thức tham vấn và nội dung tham vấn trọng tâm, trong đó nhấn mạnh đến vai trò của nhân viên CTXH. Kết quả khảo sát đối với nhóm NTT đã có phần phục hồi sức khỏe và người thân của người

tâm thần nhưng còn nặng, có 61 đến 81% người được khảo có ý kiến là rất hài lòng với các nội dung mà nhân viên CTXH đã thực hiện.

Bên cạnh đó, NTT còn rất hài lòng về thái độ tham vấn của nhân viên CTXH khi thực hiện hoạt động tham vấn. Điều này được minh họa ở Hình 2 dưới đây:

Hình 2. Mức độ đánh giá về thái độ của nhân viên xã hội khi thực hiện hoạt động tham vấn đối với người tâm thần

Nguồn: Kết quả khảo sát của đề tài (2023)

Tổng hợp nhận xét, đánh giá của NTT cho thấy, hầu hết NTT đánh giá thái độ của nhân viên CTXH khi thực hiện hoạt động tham vấn ở mức rất tốt và tốt, mức bình thường chiếm tỷ lệ ít. Các nội dung được

khảo sát thể hiện ở kết quả trả lời của NTT như sau: Nhân viên CTXH có biểu hiện: “*Hòa nhã, tận tình*” có 81 người rất tốt, chiếm tỷ lệ 91,01%, 7 người cho là tốt, chiếm tỷ lệ 7,87%, 1 người cho là bình thường,

chiếm tỷ lệ 1,12%; Với biểu hiện “*Trung thực, tôn trọng*” có 82 người rất tốt, chiếm tỷ lệ 92,13%; 5 người cho là tốt, chiếm tỷ lệ 5,62%; 2 người cho là bình thường, chiếm tỷ lệ 2,25%; Biểu hiện “*Lắng nghe và cởi mở*” có 79 người rất tốt, chiếm tỷ lệ 88,76%; 8 người cho là tốt, chiếm tỷ lệ 8,99%; 2 người cho là bình thường, chiếm tỷ lệ 2,25%. Biểu hiện “*Biết khách lễ, động viên*” có 83 người rất tốt, chiếm tỷ lệ 93,25%; 05 người cho là tốt, chiếm tỷ lệ 5,62%; 1 người cho là bình thường, chiếm tỷ lệ 1,12% (*Kết quả được minh họa tại Hình 2*).

Đánh giá về mức độ hiệu quả của hoạt động tham vấn, hầu hết NTT và người nhà, người thân, người chăm sóc trực tiếp, giám hộ đều lựa chọn ở mức rất hiệu quả và hiệu quả, một số người cho là bình thường và không có ý kiến nào lựa chọn ở mức không hiệu quả. Các nội dung được khảo sát thể hiện quả kết quả trả lời như sau: Tham vấn cho từng cá nhân có 85 người rất hiệu quả, 4 người hiệu quả; Tham vấn cho từng nhóm có 77 người rất hiệu quả, 8 người hiệu quả, 2 người cho là bình thường; Tham vấn cho tất cả đối tượng trong trung tâm có 73 người rất hiệu quả, 12 người hiệu quả, 4 người cho là bình thường. (*Kết quả khảo sát của đề tài 2023*).

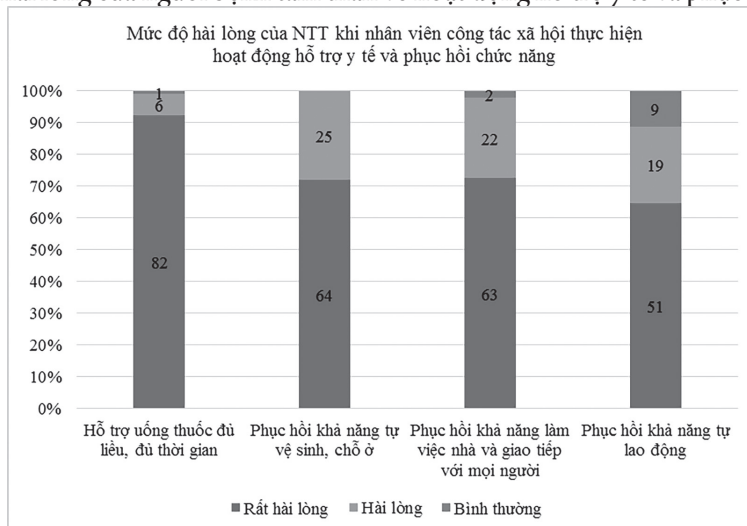
4.2. Thực trạng hoạt động hỗ trợ y tế và phục hồi chức năng

Người bệnh tâm thần (NBTT) đang được nuôi dưỡng tại Trung tâm Bảo trợ xã hội thành phố Bạc Liêu đa phần là người trẻ tuổi chiếm tỷ lệ khá cao, họ bị bệnh từ khi mới lọt lòng mẹ (bệnh bẩm sinh) hoặc bị tác động do môi trường sống (tình cảm, công việc thất bại...). Đây là những biến cố gây tổn thương trầm trọng về tinh thần cũng như thể chất của NBTT. Vì vậy, khi hỗ trợ NTT trong trung tâm sẽ tùy theo điều kiện sức khỏe của mỗi NTT, nhân viên CTXH lên kế hoạch hỗ trợ phối hợp với cán bộ quản lý, nhân viên chăm sóc y tế của trung tâm tổ chức các hoạt động vui chơi, học tập rèn luyện, giao tiếp xã hội, làm việc, thông qua đó cho họ phục hồi về tình cảm, các mối quan hệ cá nhân cũng như quan hệ xã hội nhằm phục hồi chức năng cho NTT. Đây là những hoạt động hỗ trợ, kết nối với đội ngũ nhân viên y tế tại trung tâm khi thực hiện các hoạt động phục hồi chức năng cho NTT. Bên cạnh đó, nghiên cứu nhấn mạnh đến hỗ trợ y tế qua việc tuân thủ và thực hiện quy trình điều trị về mặt y tế đối với NBTT như: Quy định về chọn người tâm thần đưa vào trung tâm; Quy định phối kết hợp giữa trung tâm với địa phương (Lao động - Xã hội và Y tế); Quy định về quy trình tiếp nhận và can thiệp sớm; Quy định về chuyên môn, nghiệp vụ; Quy định về chế độ đãi ngộ, phụ cấp nghề nghiệp; Quy định phối hợp

giữa gia đình NTT với trung tâm và địa phương. Theo đó, khi NTT được điều trị bằng các loại thuốc đặc trị, các loại điều trị các bệnh có liên quan, thuốc bồi dưỡng nâng cao thể trạng theo chỉ định của bác sĩ, y tá và các nhân viên y tế hoặc chuyển tuyến điều trị khi NBTT có chuyển nặng, sau đó họ được đưa trở lại trung tâm. Thực tế, nhân viên CTXH thể hiện rõ vai trò chăm sóc, hỗ trợ, động viên, khích lệ cho từng trường hợp cụ thể. Khi họ đã hiểu rõ về NBTT, sẽ cùng NBTT xây dựng kế hoạch hỗ trợ tiếp theo, đề xuất phối hợp với cơ sở y tế đến trung tâm khám, chỉ định điều trị theo quy định. Không những thế, nhân viên CTXH sẽ đồng thời tư vấn cho người thân, người giám hộ phối hợp chăm sóc vệ sinh, ăn uống, tham gia các chương trình phục hồi khả năng sinh hoạt cho NBTT. Những hoạt động cụ thể cần hỗ trợ NBTT biết tự chăm sóc bản thân, biết cách ăn uống lành mạnh hợp với tình trạng sức khỏe, biết cách nấu ăn, mua sắm, giữ gìn vệ sinh thân thể, biết thu xếp chỗ ăn ở, biết cách sử dụng những phương tiện công cộng để đi lại; biết mặc quần áo... Nhìn chung, họ được nhân viên CTXH hướng dẫn để dần dần lấy lại sức khỏe và tăng cường lòng tự tin, tự trọng, biết cách giao tiếp và đối thoại với người khác, biết cách giải quyết những khúc mắc, bất đồng ý kiến với người khác một cách thỏa đáng. Bên cạnh đó, NTT còn được giúp đỡ và hướng dẫn trong việc tìm cách giảm bớt những căng thẳng tinh thần; được hướng dẫn trong việc thu xếp và tổ chức cuộc sống hàng ngày sao cho có nề nếp, thành một thông lệ, có giờ giấc, biết sử dụng giờ rảnh một cách hữu ích và thoải mái; hướng dẫn về ngủ nghỉ, hoạt động âm nhạc, đọc sách, giải trí, xem phim, hoạt động tín ngưỡng, đặc biệt là tuân thủ điều trị theo chỉ định của bác sĩ, đội ngũ nhân viên y tế...

Đánh giá về mức độ hài lòng của NBTT về các hoạt động hỗ trợ y tế, phục hồi chức năng, hầu hết NBTT đều lựa chọn ở mức rất hài lòng và hài lòng, chỉ có một số trường hợp trả lời mức bình thường, không có trường hợp nào lựa chọn ở mức không hài lòng. Các nội dung được khảo sát được thể hiện như sau: NBTT “*Được hỗ trợ uống thuốc đủ liều, đủ thời gian*” có 82 người rất hài lòng, 6 người hài lòng, 1 người cho là bình thường; “*Hỗ trợ phục hồi khả năng tự vệ sinh cơ thể, chỗ ở*” có 64 người rất hài lòng, 55 người hài lòng; “*Hỗ trợ phục hồi khả năng làm việc nhà và giao tiếp với mọi người*” có 63 người rất hài lòng, 22 người hài lòng, 2 người cho là bình thường; “*Hỗ trợ phục hồi khả năng tự lao động*” có 51 người rất hài lòng, 19 người hài lòng, 9 người cho là bình thường được minh họa tại hình 3.

Hình 3. Mức độ hài lòng của người bệnh tâm thần về hoạt động hỗ trợ y tế và phục hồi chức năng

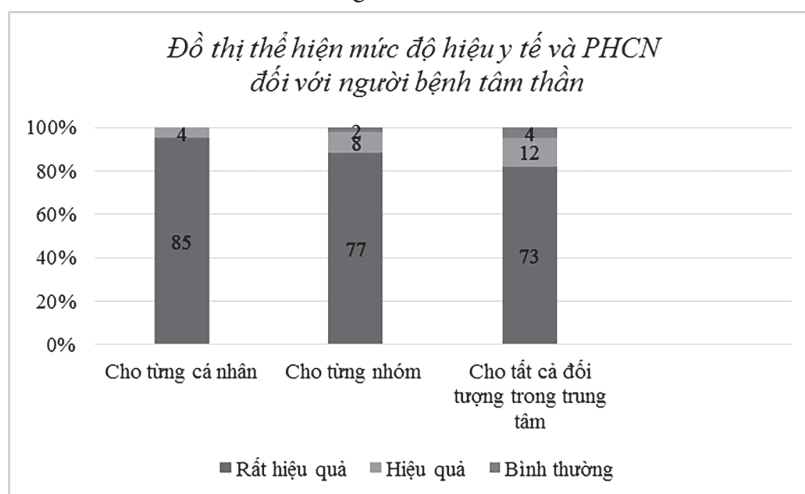

Nguồn: Kết quả khảo sát của đề tài. (2023)

Đánh giá mức độ hiệu quả của các hoạt động hỗ trợ y tế để tuân thủ điều trị và phục hồi chức năng cho NBTT, đa phần NBTT lựa chọn ở mức “*rất hiệu quả*” và “*hiệu quả*”, chỉ có một số người lựa chọn ở mức “*bình thường*”, không có ý kiến nào trả lời ở mức “*không hiệu quả*”. Kết quả khảo sát được thể hiện như sau: Hỗ trợ

cho từng cá nhân có 85 người rất hiệu quả, 4 người hiệu quả; Hỗ trợ cho từng nhóm có 77 người đánh giá rất hiệu quả, 8 người đánh giá hiệu quả, 2 người cho là bình thường; Hỗ trợ cho tất cả đối tượng trong trung tâm có 73 người cho rằng rất hiệu quả, 12 người hiệu quả, 4 người cho là bình thường được minh họa tại hình 4.

Hình 4. Số liệu thể hiện mức độ hiệu quả của hoạt động y tế và phục hồi chức năng đối với người bệnh tâm thần

Nguồn: Kết quả khảo sát của đề tài (2023)

Nhìn chung, hoạt động hỗ trợ y tế và phục hồi chức năng cho NTT tại trung tâm đã và đang thực hiện, điều này được thể hiện rõ qua sự đánh giá về mức độ hài lòng, mức độ hiệu quả của hoạt động. Hầu hết NTT đều hài lòng và đánh giá hoạt động này là rất hiệu quả và hiệu quả. Tuy nhiên, vẫn còn

một số ý kiến đánh giá ở mức độ bình thường. Đây cũng là căn cứ cần thiết để ứng dụng những hoạt động chuyên môn nghiệp vụ về CTXH cá nhân với NBTT vào thực tiễn. Điều này nhóm nghiên cứu sẽ đề xuất một số giải pháp (Chương 3) nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động CTXH trong chăm sóc, hỗ trợ

NBTT tiên tại Trung tâm Bảo trợ xã hội thành phố Bạc Liêu.

4.3. Thực trạng hoạt động kết nối nguồn lực

Thực tế, tại trung tâm đã thực hiện các hoạt động kết nối nguồn lực hỗ trợ vật chất và tinh thần cho NTT bởi cán bộ quản lý và cán bộ chăm sóc NBTT. Kết quả hàng năm đã kết nối - khai thác các nguồn lực giúp đỡ hỗ trợ về vật chất, tinh thần, sức khỏe; giới thiệu gia đình (người thân) người giám hộ tiếp cận các chính sách các dịch vụ trực tiếp về y tế, về tâm lý, giúp đỡ từ cộng đồng xã hội; chương trình điều trị phục hồi chức năng cho NBTT. Theo báo cáo của trung tâm năm 2022, đã kết nối tạo điều kiện hỗ trợ giúp 37 lượt hộ gia đình (người thân, người giám hộ) vay vốn để chăn nuôi, sản xuất kinh doanh, mua bán nhỏ; học nghề tìm việc làm... để có thêm thu nhập cho gia đình và cũng có được điều kiện cùng trung tâm chăm sóc cho NBTT. Bên cạnh đó, trung tâm đã nhận hỗ trợ trực tiếp trên 5 tấn gạo, hơn 15 ngàn gói mì, hơn 100 ngàn viên thuốc các loại, 12 triệu đồng tiền mặt... để góp phần cùng trung tâm chăm sóc, điều trị bệnh cho NBTT. Song song với hoạt động kết nối, huy động nguồn lực vật chất, trung tâm đã tiếp đón hàng chục đoàn, hàng trăm

lượt cá nhân đến thăm động viên hỗ trợ trợ tâm lý cho NBTT tại trung tâm. Trung tâm cũng đã phối hợp, kết nối với các cơ quan, tổ chức, ban ngành, đoàn thể có liên quan kiểm tra giám sát việc sử dụng kinh phí, các vật phẩm nhất là người tài trợ, hỗ trợ. Đồng thời, trung tâm trực tiếp giải quyết xử lý những thắc mắc hoặc khiếu nại, đề xuất các cơ quan thẩm quyền điều chỉnh, bổ sung, ban hành những chính sách phù hợp hơn đối với NBTT.

Kết quả đánh giá hoạt động kết nối nguồn lực cho NBTT tại trung tâm, được cán bộ quản lý, cán bộ chăm sóc, NBTT nhẹ và người thân hoặc giám hộ của NBTT cho là rất cần thiết. Tổng hợp nhận xét, đánh giá của người bệnh tâm thần về mức độ hài lòng về các nội dung được khảo sát, kết quả trả lời được thể hiện như sau: “Nguồn lực về tinh thần (sự động viên, trò chuyện, chia sẻ...)” có 72 người rất hài lòng, 12 người hài lòng, 4 người cho là bình thường; “Nguồn lực về vật chất (quần áo, vật dụng, thuốc uống...)” có 66 người rất hài lòng, 14 người hài lòng, 9 người cho là bình thường; “Nguồn lực về con người để tái hòa nhập cộng đồng” có 78 người rất hài lòng, 8 người hài lòng, 3 người cho là bình thường được minh họa tại bảng 2.

Bảng 2. Mức độ hài lòng về hoạt động kết nối nguồn lực đối với NBTT tại trung tâm.

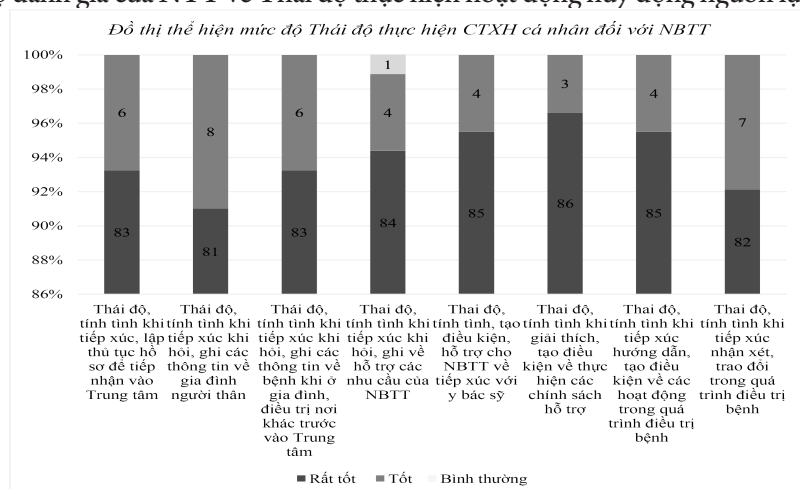
STT	Các nội dung kết nối nguồn lực	Mức độ hài lòng					
		Rất hài lòng	Tỷ lệ %	Hài lòng	Tỷ lệ %	Bình thường	Tỷ lệ %
1	Nguồn lực về tinh thần (sự động viên, trò chuyện, chia sẻ...)	73	82,02	12	13,48	04	4,5
2	Nguồn lực về vật chất (quần áo, vật dụng, thuốc men...)	66	74,16	14	15,73	09	10,11
3	Nguồn lực về con người để tái hòa nhập cộng đồng	78	87,64	08	8,98	03	3,38

Nguồn: Kết quả khảo sát của đề tài (2023)

Bên cạnh đó, khi đánh giá về thái độ và cách ứng xử của của cán bộ và nhân viên CTXH về các hoạt động kết nối nguồn lực của NTT tại trung tâm được lựa chọn ở mức độ rất hài lòng và hài lòng là rất tốt và tốt, chỉ có một số ý kiến cho là bình thường, không có ý kiến nào là không tốt. Kết quả khảo sát được NTT trả lời như sau: “Thái độ, tính tình khi tiếp xúc, lập thủ tục hồ sơ để tiếp nhận vào Trung tâm” có 83 người rất tốt, 6 người cho là tốt; “Thái độ, tính tình khi tiếp xúc, khi hỏi, ghi các thông tin về gia đình, người thân” có 81 người rất tốt, 8 người cho là tốt; “Thái độ, tính tình khi tiếp xúc khi hỏi, ghi các thông tin về bệnh khi ở gia đình, điều trị nơi khác trước vào trung tâm” có 83 người rất tốt, 6

người cho là tốt; “Thái độ, tính tình khi tiếp xúc khi hỏi, ghi về hỗ trợ các nhu cầu của NBTT” có 84 người rất tốt, 4 người cho là tốt, 1 người cho là bình thường; “Thái độ, tính tình, tạo điều kiện, hỗ trợ cho NBTT về tiếp xúc với y bác sỹ” có 85 người rất tốt, 4 người cho là tốt; “Thái độ, tính tình khi giải thích, tạo điều kiện về thực hiện các chính sách hỗ trợ” có 86 người rất tốt, 3 người cho là tốt; “Thái độ, tính tình khi tiếp xúc hướng dẫn, tạo điều kiện về các hoạt động trong quá trình điều trị bệnh” có 85 người rất tốt, 4 người cho là tốt; “Thái độ, tính tình khi tiếp xúc nhận xét, trao đổi trong quá trình điều trị bệnh” có 82 người rất tốt, 7 người cho là tốt được minh họa tại hình 5.

Hình 5. Mức độ đánh giá của NTT về Thái độ thực hiện hoạt động huy động nguồn lực tại trung tâm.

Nguồn: Kết quả khảo sát của đề tài (2023)

Như vậy, khi phân tích thực trạng hoạt động CTXH với người tâm thần tại Trung tâm Bảo trợ xã hội tỉnh Bạc Liêu đã khẳng định tại trung tâm thường xuyên có thực hiện hoạt động CTXH thể hiện: hoạt động tham vấn, hoạt động huy động, kết nối nguồn lực, hoạt động hỗ trợ y tế và cộng đồng. Tuy nhiên, những hoạt động này tỷ lệ NTT trả lời khá cao, chỉ có một số hoạt động kết nối nguồn lực hạn chế hơn. Đây cũng là căn cứ giúp các nhà quản lý, lãnh đạo tăng cường hoạt động CTXH trong hỗ trợ người tâm thần, nhất là khi những biến cố xảy ra khiến họ đau đớn, khủng hoảng về tinh thần khiến họ rơi vào trạng thái rối loạn tâm thần.

5. Kết luận và một số khuyến nghị nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động công tác xã hội chuyên nghiệp trong hỗ trợ người tâm thần

5.1. Kết luận

Từ kết quả khảo sát, chúng tôi rút ra những kết luận sau: Qua nghiên cứu cho thấy, tại trung tâm, thực trạng NTT đã được tiếp cận các hoạt động về CTXH cá nhân như: hoạt động quản lý trường hợp; hoạt động tham vấn (tư vấn về tâm lý); hoạt động hỗ trợ y tế và phục hồi chức năng; hoạt động kết nối nguồn lực. Ở mỗi loại hình hoạt động, đánh giá chung cho thấy, các hoạt động cung cấp cho NTT đã được thực hiện ở mức rất thường xuyên và thường xuyên, được NTT đánh giá ở mức tốt và rất tốt, rất hiệu quả và hiệu quả, NTT rất hài lòng và hài lòng với đội ngũ nhân viên CTXH. Tuy nhiên, đa phần những hoạt động này chưa được thực hiện một cách chuyên nghiệp, đội ngũ thực hiện chủ yếu là cán bộ tại trung tâm, chưa được đào tạo chuyên sâu về CTXH hay tham vấn, các nội dung tham vấn hay huy động nguồn lực còn sơ sài, thiếu cơ sở khoa học, huy động nguồn lực mang tính chất kêu gọi và còn thiên hướng từ thiện... Còn nhiều ý kiến cho là bình thường và chưa được thực hiện thường xuyên, có nhiều lý do và yếu tố tác động đến điều này. Như vậy, xét về tổng thể sự hài lòng của NTT với các hoạt

động CTXH cá nhân mà trung tâm đang cung cấp, trong đó đặc biệt là hoạt động kết nối nguồn lực hỗ trợ vẫn còn chưa đáp ứng được đầy đủ nguyện vọng của nhóm đối tượng khách thể nghiên cứu.

Cơ sở pháp lý đề xuất khuyến nghị: CTXH chuyên nghiệp đã và đang phát triển ở Việt Nam trong nhiều năm nay. Tiến trình này diễn ra khá chậm nhưng trong những năm gần đây đã có những bước tiến quan trọng thông qua Đề án 32/QĐ của chính phủ và Quyết định số 112/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ: Ban hành Chương trình phát triển CTXH giai đoạn 2021-2030. Với các đối tượng cụ thể đã có những chính sách ra đời được tiến hành qua việc ban hành Luật NKT (năm 2010). Đề án 1215/QĐ - TTG theo quyết định của Thủ tướng Chính phủ, ngày 22/7/2011 "Trợ giúp xã hội và phục hồi chức năng cho người tâm thần, người rối nhiễu tâm trí dựa vào cộng đồng giai đoạn 2011-2020" và Quyết định số 1929/QĐ-TTg ngày 25/11/2020 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Chương trình trợ giúp xã hội và phục hồi chức năng cho người tâm thần, trẻ em tự kỷ và người rối nhiễu tâm trí dựa vào cộng đồng giai đoạn 2021-2030. Mục tiêu là huy động sự tham gia của xã hội, nhất là gia đình, cộng đồng, trợ giúp về vật chất và tinh thần, phục hồi chức năng cho người tâm thần để họ ổn định cuộc sống, phòng ngừa người rối nhiễu tâm trí, góp phần đảm bảo an sinh xã hội.

5.2. Khuyến nghị

Trên cơ sở pháp lý và cơ sở thực tiễn hoạt động CTXH tại Trung tâm Bảo trợ xã hội tỉnh Cà Mau, chúng tôi xin đề xuất một số khuyến nghị nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động CTXH trong hỗ trợ người bệnh tâm thần và góp phần trong sự phát triển nghề CTXH chuyên nghiệp tại Việt Nam

Thứ nhất: Nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước trong thực hiện chính sách, pháp luật về người tâm thần, trẻ em tự kỷ và người rối nhiễu tâm trí.

Thứ hai: Tăng cường các hoạt động tham vấn cho

người tâm thần với các loại hình đa dạng và nội dung chuyên sâu như thay đổi suy nghĩ và hành vi tích cực, phục hồi sức khỏe lấy lại sự cân bằng về tâm lý, tăng cường kỹ năng xử lý tình huống, tham vấn nhằm xóa bỏ tự ti, tự kỳ thị để hòa nhập cộng đồng.

Thứ ba: Tăng cường các hoạt động huy động nguồn lực bên trong và bên ngoài, kết nối với đội ngũ y tế nhằm hỗ trợ đời sống vật chất và tinh thần cho người tâm thần tại Trung tâm Bảo trợ xã hội Tỉnh Bạc Liêu.

Thứ tư: Nâng cao năng lực cho đội ngũ làm CTXH tại trung tâm thông qua tập huấn, bồi dưỡng trình độ chuyên môn về CTXH, nhất là những kiến thức, kỹ năng về CTXH trong chăm sóc sức khỏe tâm thần, người bệnh tâm thần, đặc biệt là những bệnh tâm thần nặng.

Thứ năm: Xây dựng và triển khai mô hình cơ sở phòng và trị liệu rối nhiễu tâm trí tại trung tâm

Việc triển khai mô hình cơ sở phòng và trị liệu rối nhiễu tâm trí là phù hợp và hết sức cần thiết, nhằm: Phát hiện, can thiệp và phòng ngừa sớm cho người rối

nhieu tâm trí có nguy cơ cao bị bệnh tâm thần, đồng thời góp phần giảm bớt số NBTT vào các cơ sở bảo trợ xã hội, giúp các gia đình phát hiện sớm người thân bị rối nhiễu tâm trí để có biện pháp chăm sóc kịp thời, tránh gây ra các tổn thương bệnh lý tâm thần suốt đời.

Nâng cao chất lượng cung cấp dịch vụ xã hội trong lĩnh vực chăm sóc sức khỏe tâm thần, góp phần phòng ngừa, hạn chế người rối nhiễu tâm trí, người mắc bệnh tâm thần; huy động hoạt động tham vấn cho NTT hoạt động hỗ trợ y tế và phục hồi chức năng; hoạt động kết nối nguồn lực sự tham gia của gia đình, cộng đồng và xã hội trong việc trợ giúp, tạo điều kiện thuận lợi cho người rối nhiễu tâm trí, NBTT đã được điều trị thuyên giảm có hoàn cảnh khó khăn ổn định cuộc sống, hòa nhập cộng đồng.

- Khắc phục những khó khăn, vướng mắc; phát huy mô hình cơ sở phòng và trị liệu rối nhiễu tâm trí được thực hiện gồm 3 hoạt động chính: hoạt động tham vấn cho NTT; hoạt động hỗ trợ y tế và phục hồi chức năng; hoạt động kết nối nguồn lực.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Anderson EL, Nordstrom K, Wilson MP, et al. (2017). *American Association for Emergency Psychiatry Task Force on Medical Clearance of Adults: Part I: Introduction, review and evidence-based guidelines*. West J Emerg Med 18 (2):235-242, 2017. doi: 10.5811/westjem.2016.10.32258.
- Anthony F Jorm. (2015). Using the Delphi expert consensus method in mental health research. *The Australian & New Zealand Journal of Psychiatry (ANZJP)* Volume 49, Issue 10. <https://doi.org/10.1177/0004867415600891>. First published online August 21, 2015
- Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội. (2012). *Quyết định số 1364/QĐ-BLĐTBXH ngày 2 tháng 10 năm 2012 của Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội phê duyệt quy hoạch mạng lưới cơ sở bảo trợ xã hội chăm sóc và phục hồi chức năng cho người tâm thần, người rối nhiễu tâm trí dựa vào cộng đồng giai đoạn 2012-2020*.
- Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, WHO, UNICEF & RTCCD. (2020). *Đánh giá các mô hình chăm sóc sức khỏe tâm thần phát triển bởi các tổ chức phi chính phủ ở Việt Nam*.
- Chính phủ. (2012). *Nghị định số 28/2012/NĐ-CP ngày 10/4/2012 Quy định chi tiết hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Người khuyết tật*.
- Chính phủ. (2021). *Nghị định số 20/2021/NĐ-CP ngày 15/03/2021 của Chính phủ quy định chính sách trợ giúp xã hội đối với đối tượng bảo trợ xã hội*.
- Cường Đ.C. (2023). *Công tác xã hội cá nhân với người tâm thần trong Trung tâm Bảo trợ xã hội thành phố Bạc Liêu*. Luận văn thạc sĩ. Chuyên ngành: Công tác xã hội. Trường Đại học Lao động - Xã hội.
- Hải, N.T. (2019). *Đánh giá nguồn nhân lực chăm sóc người tâm thần trong các cơ sở thuộc Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội*. *Tạp chí khoa học phụ nữ*. <http://tapchikhoahoc.hvpng.edu.vn/>
- Hương, N.T. (2013). *Công tác xã hội trong chăm sóc sức khỏe tâm thần*. Hà Nội: NXB Lao động - Xã hội.
- Michael B. First. (2022). *Đánh giá y khoa những bệnh nhân với các triệu chứng tâm thần*. MD, Columbia University. <https://www.msmanuals.com>
- Phúc, N.S. (2007). *Tâm thần học và tâm lý y học*. Hà Nội: NXB Quân đội nhân dân
- Thủ tướng Chính phủ. (2020). *Quyết định số 1929/QĐ-TTg ngày 25/11/2020 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt chương trình trợ giúp xã hội và phục hồi chức năng cho người tâm thần, trẻ em tự kỷ và người rối nhiễu tâm trí dựa vào cộng đồng giai đoạn 2021-2030*.
- Thiêm, N.V. (2003). *Rối loạn lo âu, các rối loạn liên quan tới stress và điều trị học trong tâm thần*. Tài liệu giảng dạy sau đại học, Bộ môn Tâm thần, Trường Đại học Y Hà Nội, tr 11-14
- Thủ tướng Chính phủ. (2021). *Quyết định số 112/QĐ-TTg ngày 22/01/2021 của Thủ tướng Chính phủ về việc Ban hành Chương trình phát triển Công tác xã hội giai đoạn 2021-2030*.
- Thủ tướng Chính phủ. (2011). *Quyết định số 1215/2011/QĐ-TTg ngày 22/7/2011 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Đề án trợ giúp xã hội và phục hồi chức năng cho người tâm thần, người rối nhiễu tâm trí dựa vào cộng đồng giai đoạn 2011-2020*.
- Thùy, L.T & Cường Đ.C (2023). *Hoạt động Công tác xã hội với người tâm thần trong Trung tâm Bảo trợ xã hội thành phố Bạc Liêu, Tỉnh Bạc Liêu*. Đề tài nghiên cứu
- Trường Đại học Lao động - Xã hội phối hợp với Đại học tổng hợp South Carolina (Mỹ). (2014). *Phát triển Công tác xã hội với chăm sóc sức khỏe tâm thần ở Việt Nam trong bối cảnh hội nhập*. Kỷ yếu Hội thảo quốc tế. Hà Nội.
- UNICEF. (2011). *Sức khỏe tâm thần và tâm lý xã hội của trẻ em và thanh niên tại một số tỉnh và thành phố ở Việt Nam*. 2052-7209
- Việt, N.K. (2003). *Sinh hóa não - các chất dẫn truyền thần kinh. Các rối loạn liên quan tới stress và điều trị học trong tâm thần*. Tài liệu giảng dạy sau đại học, Bộ môn Tâm thần, Trường đại học Y Hà Nội, tr 61-69.